

Ekonomiutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om stöd för återanställning och gottgörelse för verksamhetsbegränsningar till förplägnadsföretag

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om stöd för återanställning och gottgörelse för verksamhetsbegränsningar till förplägnadsföretag (RP 67/2020 rd): Ärendet har remitterats till ekonomiutskottet för betänkande och till grundlagsutskottet och arbetslivs- och jämställdhetsutskottet för utlåtande.

Utlåtanden

Följande utlåtanden har lämnats i ärendet:

- arbetslivs- och jämställdhetsutskottet AjUU 4/2020 rd
- grundlagsutskottet GrUU 13/2020 rd

Sakkunniga

Utskottet har hört

- statssekreterare Ville Kopra, arbets- och näringsministeriet
- överdirektör Ilona Lundström, arbets- och näringsministeriet
- ledande expert Timo Kaisanlahti, arbets- och näringsministeriet
- specialsakkunnig Artturi Björk, finansministeriet
- forskarprofessor Mika Maliranta, Konkurrens- och konsumentverket
- verkställande direktör Aku Vikström, NoHo Partners Oyj
- verkställande direktör Aki Käyhkö, Scandic Hotels Oy
- verkställande direktör Timo Lappi, Turism- och Restaurangförbundet rf
- ordförande Annika Rönni-Sällinen, Servicefacket PAM rf
- professor Petri Kuoppamäki.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- Regionförvaltningsverket i Södra Finland
- Ålands landskapsregering
- Finlands Kommunförbund
- Kultur- och konstområdets centralorganisation KULTA rf
- Linja-autoliitto
- Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC rf

Betänkande EkUB 11/2020 rd

- Suomen Kauppakeskisyhdistys ry
- Resebranschens förbund i Finland rf
- Finlands Revisorer rf
- Företagarna i Finland rf.

Inget yttrande av

- Finlands Transport och Logistik SKAL rf.

PROPOSITIONEN

I propositionen föreslås en lag om stöd för återanställning och gottgörelse för verksamhetsbegränsningar till förplägnadsföretag.

Handlingsmodellen enligt den lag som föreslås i propositionen består av två kompletterande delar, å ena sidan stöd för återanställning och å andra sidan en skälig gottgörelse för de kostnader som förplägnadsföretaget har orsakats till följd av den lagstadgade begränsningen av verksamheten på grund av coronavirusepidemin.

Propositionen hänför sig till propositionen om en tredje tilläggsbudget för 2020 och avses bli behandlad i samband med den.

Lagen avses träda i kraft vid en tidpunkt som föreskrivs genom förordning av statsrådet. Ikraftträdandet av lagen förutsätter att Europeiska kommissionen har godkänt det statliga stöd som ingår i lagförslaget. Avsikten är att lagen ska träda i kraft så snart som möjligt.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Bakgrund och syfte. Propositionen har utarbetats under förhållanden där åtgärderna för att förhindra spridningen av coronaviruset har haft särskilt stor inverkan på förplägnadsrörelserna i och med att det genom lag (153/2020) bestämdes om temporär, partiell stängning av förplägnadsrörelser. Enligt motiveringen till proposition RP 25/2020 rd var det, med tanke på hur viruset sprids, väsentligt att förhindra förhållanden som är gynnsamma för spridning, exempelvis situationer där människor är fysiskt nära varandra. Förplägnadsrörelser ansågs ur detta perspektiv utgöra en riskfylld miljö. Även om den nya regleringen gjorde det möjligt för förplägnadsrörelserna att fortsätta sin verksamhet till den del det var fråga om mat som tas med, innebar regleringen ett ingrepp i näringsfriheten på ett sätt som under normala förhållanden skulle förutsätta grundlagsordning. Eftersom undantagsförhållanden hade utlysts stiftades lagen, med stöd av 23 § i grundlagen, i vanlig lagstiftningsordning.

Riksdagen ansåg att en förutsättning för att begränsningarna ska godkännas är att förlusterna inom branschen kompenseras. Statsrådet förelades skyldighet att bereda ett förslag till lagstiftning genom vilken compensationen kan genomföras så att de ekonomiska förlusterna fördelas rättvist, med beaktande av egendomsskyddet och på ett skäligt sätt mellan offentliga samfund, hyresvärdar, banker, försäkringsbolag och andra ekonomiska enheter. Likaså förutsatte riksdagen

Betänkande EkUB 11/2020 rd

att regeringen utan dröjsmål vidtar åtgärder för att i förekommande fall stödja restaurangföretagarnas försörjning under undantagsförhållandena och avvecklingen av dem.

Arrangemanget enligt den nu föreslagna lagen förverkligar detta syfte. Den kompensation som föreslås består av två delar: stöd för återanställning och skälig gottgörelse för de oflexibla kostnader som näringsidkaren inte har kunnat påverka genom anpassningsåtgärder.

Ekonomiutskottet förordar propositionen med de ändringar som anförs i detta betänkande.

Förluster som kompenseras genom den föreslagna lagen. Enligt ett uttalande av riksdagen (RSv 14/2020 rd) ska förplägnadsbranschen på lagliga grunder ges skälig ersättning för skador. Det står klart att det inte är fråga om ett skadestånd enligt skadeståndslagen (412/1974), utan om en helt speciell ersättning av engångsnatur för förluster till följd av den temporära lagstiftningen om begränsning av näringsverksamhet; ersättningen riktas till aktörer som omfattas av tillämpningsområdet för den temporära lagen och dess begränsningsåtgärder. De föreslagna bestämmelserna kan inte heller jämföras med bestämmelser som grundar sig på principen om full ersättning enligt 19 kap. i beredskapslagen (1552/2011). I de föreslagna bestämmelserna är grunden för ersättningen således inte att kundströmmarna och därmed efterfrågan minskar på grund av smittorisken, och inte heller det riksomfattande förbudet mot sammankomster, även om dessa obestridligen har bidragit till att betydligt minska efterfrågan inom förplägnadsbranschen. Genom den föreslagna lagstiftningen kompenseras de förluster som aktörerna inom förplägnadsbranschen har lidit till följd av att det — med hänsyn till den smittsituation som var orsaken till begränsningarna — inte var möjligt att föreskriva att begränsningen träder i kraft efter en skälig övergångsperiod, utan omedelbart när statsrådets förordning (173/2020) träder i kraft. Således hade aktörerna inte rimligen möjlighet att anpassa sin verksamhet till begränsningarna.

Utöver denna gottgörelse vill statsrådet dessutom stödja förplägnadsrörelsernas förmåga att syselsätta människor när begränsningarna hävs.

Kompensationsnivån. Utöver de nämnda preciseringarna som gäller grunden för gottgörelsen har ekonomiutskottet vid bedömningen av den föreslagna lagstiftningen särskilt övervägt vad som är en skälig och rättvis nivå för gottgörelsen. Vid fastställandet av den förlust som begränsningarna orsakar måste det bedömas hur den ekonomiska situationen för förplägnadsrörelserna skulle se ut nu om inte begränsningslagen 153/2020 hade stiftats. Även om ekonomiutskottet anser det vara viktigt att man vid bedömningen av förlusternas storlek utgår från en tidpunkt då viruset ännu inte sprid sig i samhället och därmed inte påverkade konsumenternas beteende, kan man med offentliga medel inte till fullt belopp gottgöra det kalkylerade förlorade kassaflödet. Ekonomiutskottet anser att den lösning som föreslås i propositionen är motiverad; därmed gottgörs hälften av det kalkylerade beloppet av förplägnadsbranschens oflexibla kostnader.

Reglerna om statligt stöd. Eftersom den föreslagna lagstiftningen handlar om stöd som beviljas med offentliga medel måste den granskas mot bakgrund av EU:s regler om statligt stöd. En stödordning får inte införas förrän Europeiska kommissionen har godkänt den. Det föreslås därför att lagen ska träda i kraft vid en tidpunkt som bestäms genom förordning av statsrådet.

Betänkande EkUB 11/2020 rd

Ekonomiutskottet påpekar att lagförslaget med tanke på reglerna om statligt stöd innehåller två stödordningar av olika slag och därför också bedöms utifrån olika regelverk.

Stödet för återanställning enligt 3 § i den föreslagna lagen måste bedömas mot den i kommissionens meddelande C(2020) 1863) avsedda tillfälliga ram för statliga stödåtgärder som tillåts på grundval av artikel 107.3 b i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget) och den stödordning som kommissionen godkänt utifrån den tillfälliga ramen. Det centrala villkoret för denna stödordning är att det stöd som beviljas en enskild aktör inte får överstiga 800 000 euro. Vid beräkningen av stödbeloppet beaktas alla de stödordningar som baserar sig på det nämnda beslutet av kommissionen. Ett villkor för att ett stöd ska vara godtagbart är att det beviljas på basis av en stödordning för vilken det finns en preliminär budget, och att stöd inte beviljas ett företag som var i svårigheter redan innan epidemin bröt ut. Enligt uppgift kan propositionen anses vara förenlig med kommissionens beslut.

Den skäligen gottgörelsen enligt 5 § i den föreslagna lagen bör å sin sida bedömas utifrån undantagsregeln i artikel 107.2 b i EUF-fördraget. Med stöd av den kan alla direkta skador som orsakats av covid-19-epidemin ersättas, och stöd kan också beviljas företag i svårigheter. Det förutsätter dock att beloppet av den skada som företaget lidit och orsakssambandet med covid-19-epidemin kan påvisas och att stödet inte utgör överkompensation.

Samordning av stöd. Ett av de viktigaste dragen i det stöd som avses i den föreslagna 5 § är att gottgörelsen betalas i form av en datateknisk masskörning, varvid något ansökningsförfarande i regel inte behövs. Ekonomiutskottet anser att det med tanke på funktionen och effektiviteten hos de stödordningar som anknyter till coronaepidemin är viktigt att ordningarna är snabba och okomplicerade. Den föreslagna lösningen är enligt utskottet lyckad.

Ekonomiutskottet anser däremot att det föreslagna 9 § 5 mom. är problematiskt. Enligt bestämmelsen ska den behöriga myndigheten, det vill säga utvecklings- och förvaltningscentret, dra av gottgörelsen från stödet till behövliga delar, om ett företag på basis av coronavirusepidemin hos staten har ansökt om något annat än ett i 3 § avsett stöd. Enligt utredning till ekonomiutskottet har en betydande del av företagen inom restaurangbranschen ansökt om utvecklingsfinansiering särskilt hos NTM-centralerna och Business Finland. Den föreslagna bestämmelsen utesluter en betydande del av stödmottagarna från att omfattas av massutbetalningarna. Utskottet anser det vara viktigt att dessa cirka 5 000 företag omfattas av grunderna för massutbetalning.

Ekonomiutskottet anser att för att säkerställa stödets syfte och effektivitet bör samordningen av den föreslagna gottgörelsen och andra stöd inte genomföras i samband med tillämpningen av den nu föreslagna regleringen. Behövlig samordning bör göras så att den gottgörelse som förplägnadsföretaget får ska beaktas i de stöd som Business Finland och närings-, trafik- och miljöcentralerna beviljar, till den del det förekommer faktisk överlappning. Ekonomiutskottet påminner om att de stöd som NTM-centralerna och Business Finland beviljar är utvecklingsfinansiering, och att de företag som har startat utvecklingsverksamhet inte vid samordningen av stöden ska försättas i en svagare ställning än de som inte har startat sådan utvecklingsverksamhet. Enligt utredning till ekonomiutskottet grundar sig närings-, trafik- och miljöcentralernas och Business Finlands stöd närmast på kommissionens de minimis-förordning (EU) nr 1407/2013. Det fastställs

Betänkande EkUB 11/2020 rd

redan i grunderna för de stöden att de ska hänföras till andra kostnader än de som är föremål för den gottgörelse som behandlas i denna proposition.

När det gäller stödet för återanställning betonar ekonomiutskottet att man vid kontrollen av maximibeloppet för stödet, 800 000 euro, också bör beakta de stöd som andra myndigheter beviljat på grundval av den så kallade tillfälliga ramen för statliga stödåtgärder och stödordningar inom denna ram. Dessutom fäster utskottet uppmärksamhet vid att avsikten enligt uppgift är att också det allmänna stöd som är under beredning, det s.k. kostnadsstödet, ska grunda sig på den tillfälliga ramen för statliga stödåtgärder.

Ekonomiutskottet ser det som viktigt att man vid beredningen och tillämpningen av bestämmelserna säkerställer att de olika stödordningarna inte leder till överkompensation på det sätt som avses i EU-reglerna och att stödordningarna bildar en konsekvent helhet. Även om de stödordningar som nu föreslås är olika till sitt syfte och hänför sig till olika kostnader och således inte verkar medföra risk för kumulering, måste man i Business Finlands och närings-, trafik- och miljöcentralernas stödbeslut, utbetalningen av redan beviljade utvecklingsstöd och de beslut om det allmänna stöd som är under beredning samordna de olika stöden till behövliga delar och säkerställa att det inte sker sådan kumulering av stöd eller överkompensation som avses i EU-regleringen.

Konkurrensneutralitet. Ett centralt problem med företagsstöden är att de kan ha en snedvridande effekt på konkurrensen. Även den stödordning som nu behandlas bör inriktas så att den så noggrant, jämlikt och så rättvist som möjligt avhjälpas de ekonomiska skador som coronaepidemin orsakar. Inriktningen bör bedömas dels med tanke på behandlingen av olika företag inom den nu aktuella förplägnadsbranschen, dels med tanke på behandlingen av olika branscher. Vid bedömningen av den aktuella ordningens legitimitet är det också viktigt att den är avsedd att vara ett snabbt och temporärt krisstöd i en situation där verksamhetsbetingelserna utan företagets egen förskyllan har försämrats kraftigt och verksamhet som i sig är lönsam tillfälligt har blivit olönsam. I en sådan situation kan också stödformer som under normala förhållanden inte är motiverade eller tillåtna vara godtagbara. Ett stöd som ges endast till en bransch ger likväl upphov till frågor om en jämlik behandling av branscherna. Med tanke på detta kan dock den temporära stängningen av förplägnadsrörelser genom lagstiftning och den skäliga kompensation som förutsätts i detta sammanhang betraktas som en central faktor som särskiljer förplägnadsverksamheten från andra näringar.

Avsikten har varit att bygga upp den föreslagna stödordningen så att grunderna för beviljande av stöd framgår av lagen och inte inbegriper behovsprövning. Det kan anses motiverat både med tanke på en jämlik behandling av företagen och med tanke på stödets syfte. Dessutom tillåter förfarandet en snabb utbetalning av stödet. Ekonomiutskottet påpekar att ordningen dock innehåller avgränsningar som kan leda till att de största aktörerna inom branschen får mindre gottgörelse relativt sett. Den lösning som regeringen valt i propositionen motiveras särskilt med dessa företags skalfördelar och med att de har en starkare förhandlingsposition än andra. Också grundlagsutskottet har i sitt utlåtande (GrUU 13/2020 rd — RP 67/2020 rd) bedömt det faktum att stödet riktas till olika typer av företag. Grundlagsutskottet hänvisar till sin utlåtandepaxis, där det har ansetts att lagstiftaren i princip har större spelrum med hänsyn till egendomsskyddet när skyldigheterna gäller börsbolag eller andra juridiska personer med stor förmögenhetsmassa än när bestämmelserna har mycket omedelbara effekter för de fysiska personerna bakom den juridiska personen. Utskot-

Betänkande EkUB 11/2020 rd

tet påpekar vidare att förplägnadsverksamhet ofta bedrivs i små företag. Ekonomiutskottet anser inte att de begränsningar som ingår i propositionen är problemfria med tanke på olika företagsstrukturer, jämlik behandling av företag och konkurrensneutralitet, men anser att de kan anses motiverade som en del av den nu föreslagna, tidsbegränsade och riktade stödmodellen. Ekonomiutskottet betonar också att den modell med allmänt stöd, det så kallade kostnadsstödet, som är under beredning kan bidra till att avhjälpa den nu föreslagna stödordningens brister i fråga om konkurrensneutraliteten. Med tanke på likabehandlingen av företag inom branschen är också den definition av en så kallad referensperiod av central betydelse. Referensperioden inverkar på beräkningen av stödbeloppet och granskas separat nedan.

Stödet för återanställning. Genom stödet för återanställning (4 §) främjas förplägnadsrörelsens kapacitet att anställa personal när verksamheten inleds efter begränsningstiden. Stödet är 1 000 euro för varje anställd till vilka företaget betalar en lön på minst 2 500 euro för de följande tre månaderna efter den månad då begränsningsskyldigheten upphörde. Det är möjligt att få stöd för högst det antal arbetstagare som kalkylmässigt var anställda på heltid i företaget i februari 2020. Det tal som i propositionen valts som beräkningsgrund baserar sig på lönestatistiken. Ekonomiutskottet fäster uppmärksamhet vid att lönerna för anställda inom restaurangbranschen ofta blir högre till följd av kvälls- och nattarbete, att timantalet ofta understiger 30 timmar i veckan och att lönen endast baserar sig på faktiska arbetstimmar. Den faktiska genomsnittliga lönen inom branschen är därför mindre än vad som uppskattats i propositionen.

Inhyrd arbetskraft. En anställning ska enligt propositionen vara ordinarie för att ge rätt till stöd. Enligt utredning till utskottet är det inom restaurangbranschen tämligen vanligt att för behovet av arbetskraft anlita personal som står i avtalsförhållande till ett personalserviceföretag, som i sin tur säljer bemanningstjänster till förplägnadsrörelser.

Denna praxis beror till största delen på att efterfrågan på restaurangtjänster är ojämn och att det därför inte är lätt att sköta arbetsuppgifterna med heltidsanställd personal. Modellen med personalinhyring ger arbetstagarna möjlighet att arbeta vid olika verksamhetsställen eller inom olika branscher. Arbetsgivaren kan å sin sida erbjuda arbete i den utsträckning efterfrågan på företagets tjänster förutsätter.

Mot bakgrund av det anser ekonomiutskottet att det är viktigt att stödlagstiftningen också främjar arbete som utförs på basis av andra anställningsformer än ett arbetsavtal mellan förplägnadsrörelsen och arbetstagaren. Utskottet konstaterar dock att syftet med den nu aktuella lagstiftningen är att den ska kunna tas i bruk mycket snabbt och att förfarandena enligt den föreslagna lagen således ska vara förenade med så lite manuell informationsinsamling och behandling av uppgifter som möjligt. Enligt uppgift kan exempelvis fastställandet av stödberättigande på basis av lönesumman eller ett personalserviceföretags fakturering inte samordnas med det mål om snabb utbetalning av stöd som anges i propositionen, om uppgifterna måste utredas via personalserviceföretagets bokföring. Således är det mer ändamålsenligt att stöd för inhyrd arbetskraft inom förplägnadsbranschen ordnas genom ett separat ansökningsförfarande. Ekonomiutskottet föreslår att bestämmelserna kompletteras till denna del, på det sätt som närmare anges i detaljmotiveringen. Enligt utredning till ekonomiutskottet får en utvidgning av tillämpningsområdet en kostnadseffekt på cirka 8 miljoner euro.

Betänkande EkUB 11/2020 rd

Gottgörelse för kostnader. Enligt propositionen ska gottgörelsen för oflexibla löpande kostnader som uppstår under begränsningen ställas i relation till förändringen i förplägnadsrörelsens försäljning. Gottgörelse ska beviljas företag vars försäljning i april 2020 var lägre än medelvärdet av försäljningen i januari—februari. I förhållande till dessa jämförelsetal ska som gottgörelse betalas 15 procent, vilket statistiskt sett anses motsvara ungefär hälften av förplägnadsrörelsernas oflexibla löpande kostnader. Gottgörelsen skulle dock vara fem procent för minskningen av den försäljning som överstiger en miljon euro. Förplägnadsföretag kan få gottgörelse till ett belopp av högst 500 000 euro.

Ekonomiutskottet påpekar att den föreslagna regleringen inte i tillräcklig utsträckning beaktar de starka säsongvariationer som är typiska för branschen och således till exempel säsongrestaurationernas ställning. Utskottet anser det nödvändigt att ändra den föreslagna regleringen i fråga om referensperioden. Också grundlagsutskottet (GrUU 13/2020 rd) har fäst uppmärksamhet vid detta, och anför att en ändring av bestämmelsen är ett krav för att lagen ska kunna behandlas i vanlig lagstiftningsordning. Ekonomiutskottet föreslår att bestämmelsen om jämförelsetiden utvidgas så att det vid sidan av det alternativ som föreslås i regeringspropositionen (januari—februari) tas in ett annat alternativ, nämligen april—maj 2019. Då sammanfaller referensperioden mer exakt med den årstid som begränsningsåtgärderna nu gäller. Den behöriga myndigheten ska på tjänstens vägnar och maskinellt välja det alternativ som är förmånligare för förplägnadsrörelsen. Ekonomiutskottets uppfattning går i linje med de anmärkningar som arbetslivs- och jämställdhetsutskottet framförde i sitt utlåtande (AjUU 4/2020 rd — RP 67/2020 rd).

Personalrestauranger. Vid ekonomiutskottets sakkunnigutfrågning aktualiserades också frågan om personalrestaurangeras ställning. Trots att personalrestauranger inte omfattas av tillämpningsområdet för begränsningslagen, har många personalrestauranger de facto på samma sätt drabbats av minskat kassaflöde och oflexibla kostnader som de förplägnadsrörelser som omfattas av begränsningarna. Övergången till distansundervisning vid skolor och andra läroinrättningar och arbetsgivarnas rekommendationer om distansarbete har avsevärt minskat antalet kunder i dessa restauranger. Ekonomiutskottet konstaterar att den föreslagna lagstiftningen endast och uttryckligen kompenserar förluster hos förplägnadsrörelser som omfattas av tillämpningsområdet för begränsningslagen 153/2020.

Sammanfattande kommentarer. Ekonomiutskottet anser det vara utrett att den lagstiftning som nu behandlas endast når en del av de företag som behöver direkt stöd. Även inom restaurangbranschen finns det delområden som inte omfattas av det föreslagna stödet. Det beror bland annat på att den föreslagna lagen syftar till ett särskilt snabbt utbetalningsförfarande som av tekniska skäl inte kan beakta exempelvis den del av verksamheten som utförs av inhyrd arbetskraft. Också grundlagsutskottet har i sitt utlåtande fäst uppmärksamhet vid detta, och konstaterar att ekonomiutskottet bör se till att förplägnadsföretagen får stöd för återanställning oberoende av anställningsform. Ekonomiutskottet påminner om att förplägnadsrörelser som har rätt till stöd enligt den föreslagna lagen också kan utnyttja andra stödformer, däribland ett branschneutralt stödinstrument som enligt uppgift till utskottet bereds vid statsrådet med hög prioritet. Ekonomiutskottet konstaterar att inhyrd arbetskraft i bokföringshänseende är av den art att utfört arbete kan påvisas endast genom manuell behandling av uppgifterna. I fråga om stöd för arbete som utförts med inhyrd arbetskraft faller det sig därför naturligare att tillämpa ett förfarande som bygger på att en ansökan ska lämnas.

Betänkande EkUB 11/2020 rd

Ekonomiutskottet poängterar att företagsstöd, av de skäl som nämnts, kan vara problematiska med avseende på konkurrensneutraliteten och lönsamheten. Det kan också i fråga om de nu aktuella stöden bli så att den företagsform som näringsidkaren en gång valde blir avgörande för huruvida företaget får stöd eller inte. Företagsstöd bör i regel betraktas med försiktighet. Utskottet påpekar dock att det är motiverat att i de rådande, exceptionella omständigheterna avvika från detta. Stödordningarna bör dock utformas så att de uppmuntrar till aktivitet och förnyelse av företagsverksamheten, i synnerhet om undantagsförhållandena drar ut på tiden.

Propositionen gäller visserligen inte direkt begränsningen av förplägnadsbranschens verksamhet genom lagstiftning, men denna begränsning har dock ett direkt orsakssamband med nu aktuella lagstiftningen om stöd och gottgörelse. Ekonomiutskottet ser det därför som angeläget att påminna om utgångspunkten för lagstiftningen om begränsningar: näringsverksamhet ska på det hela begränsas endast till den del det är nödvändigt till följd av smittsituationen, varvid de sammantagna fördelarna och nackdelarna med begränsningarna måste vägas mot varandra, och så att begränsningarna hävs omedelbart när smittsituationen tillåter det. Grundlagsutskottet har ansett detta vara ett krav för att bestämmelser ska kunna behandlas i vanlig lagstiftningsordning (GrUU 7/2020 rd). Ekonomiutskottet påpekar att bakgrunden till den nu aktuella lagen är behovet av att kompensera för förluster, och att detta är kopplat till hur omfattande begränsningarna har varit och är. Ekonomiutskottet tar mer ingående ställning till detta vid behandlingen av proposition RP 72/2020 rd.

DETALJMOTIVERING

4 §. Förutsättningar för beviljande av stöd och stödets belopp. Ekonomiutskottet föreslår att 2 mom. kompletteras så att arbete som utförs via personalserviceföretag omfattas av stödet för återanställning enligt denna lag. Genom den kompletterade bestämmelsen får de förplägnadsföretag vars personalresurser skaffas som köpta tjänster möjlighet att få stöd. Till skillnad från när det gäller den avlönade arbetskraften kan man vid fastställandet av stödet inte utnyttja den information som fås från Skatteförvaltningen. Ärendet måste således utredas genom ett separat anmälningsförfarande, och tillsynen måste i första hand basera sig på den dokumentation som företaget lämnat angående inhyrd arbetskraft och betalda ersättningar för den. På grund av detta utredningsarbete ordnas ansökningsförfarandet som en separat process. Inom restaurangbranschen finns det uppskattningsvis cirka 4 000 inhyrda arbetstagare, exklusive städtjänsterna. Det kan uppskattas att det finns minst samma antal hyrda arbetstagare som producerar städtjänster. Således uppgår kostnaderna för stödet till uppskattningsvis cirka 8 miljoner euro. Skillnaden jämfört med dem som står i anställningsförhållande är att uppskattningen av antalet hyrda arbetstagare ska grunda sig på en genomsnittlig månadsdebitering exklusive mervärdesskatt på 4 500 euro per person, för beaktande av lönebikostnaderna och bemanningsföretagets täckningsbidrag.

6 §. Grund för gottgörelse och gottgörelsens maximibelopp. Ekonomiutskottet föreslår att bestämmelsen om jämförelseperioden utvidgas så att det vid sidan av det alternativ som föreslås i regeringspropositionen (januari—februari) tas in ett alternativ, nämligen april—maj 2019. Då sammanfaller referensperioden mer exakt med den årstid som begränsningsåtgärderna nu gäller. Den behöriga myndigheten ska på tjänstens vägnar och maskinellt välja det alternativ som är för-

Betänkande EkUB 11/2020 rd

månligare för förplägnadsrörelsen. Enligt utredning till utskottet uppgår kostnadseffekten av denna ändring till högst 40 miljoner euro.

7 §. Beräkning av gottgörelse på grund av begränsning. Ekonomiutskottet föreslår i överensstämmelse med den ändring som gjorts i 6 § att det till 2 mom. fogas ett alternativ till jämförelseperioden, nämligen april-maj 2019,.

Ekonomiutskottet föreslår att det i 5 mom. görs en teknisk precisering. Preciseringsen grundar sig på diskussioner med kommissionen efter det att propositionen lämnades. Det klargjordes då vilka kostnader som, genom den gottgörelse som avses i 5 §, får gottgöras i form av statligt stöd enligt artikel 107.2 b i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, vilken bestämmelse det hänvisas till i 5 §.

Under räkenskapsperioden följer bokföringen inte nödvändigtvis prestationsprincipen, utan i stället faktureringsprincipen, med hänsyn till redovisningen av mervärdesskatt. Ekonomiutskottet konstaterar att lagstiftningen bör vara tydlig i fråga om huruvida den bokföringsskyldige liksom vid redovisning enligt prestationsgrunden ska hänföra utgifterna till begränsningstiden för att kunna specificera uppgiften i en not. Om betalningar görs för perioder och exempelvis hyresfakturan betalas under begränsningstiden men för en längre period, täcker fakturan alltså också annan tid än begränsningstiden. Ekonomiutskottet anser det vara viktigt att bokföringsnämnden i enlighet med 8 kap. 1 § i bokföringslagen ger behövliga anvisningar om beräkningsprinciperna.

Ekonomiutskottet föreslår också en ändring av 6 mom. Ändringen hänför sig lagtekniskt sett till ändringen av 5 mom. Revisionsberättelsen är en offentlig handling som ska fogas till bokslutet.

Revisionsberättelsernas yttranden har av hävd gällt bokslutet som helhet. Det lämpligaste sättet att i revisionsberättelsen lyfta fram en enskild uppgift ur bokslutet är att i ett särskilt stycke infoga en så kallad upplysning av särskild betydelse. Det faller sig naturligt att revisorn i en sådan upplysning hänvisar till en i noterna till bokslutet angiven kalkyl över huruvida gottgörelsen är förenlig med de begränsningar som avses i 5 mom. Genom att precisera ordalydelsen blir det möjligt att lyfta fram ärendet på detta sätt. Anmärkningen återges i slutet av revisionsberättelsen i avsnittet ”Anmärkningar”. I anmärkningen hänvisas till denna paragraf i lagen.

9 §. Betalning av gottgörelse som masskörning och på ansökan. I 1 mom. bör det till följd av ändringen av 7 § göras en teknisk precisering angående masskörning.

Den föreslagna paragrafens 5 och 6 mom. gäller samordning av den gottgörelse som avses i den föreslagna lagen och andra stöd. Det är fråga om situationer där ett förplägnadsföretag på grund av coronaepidemin också har ansökt om annat stöd än det stöd för återanställning som avses i 3 §. Bestämmelsen kan i praktiken tillämpas på situationer där ett företag utöver de stöd som avses i denna lag har ansökt om stöd som beviljats av Business Finland eller NTM-centralerna.

För att säkerställa att utbetalningen av gottgörelsen blir effektiv och att den nu föreslagna stödordningen är täckande föreslår ekonomiutskottet att den samordning av stöd och den minskning av gottgörelsen som avses i 5 mom. inte ska göras i samband med den gottgörelse som avses i den

Betänkande EkUB 11/2020 rd

föreslagna lagen. Ekonomiutskottet föreslår att 5 mom. om samordning av stöd och 6 mom., som klargör förfarandet för avdrag för annat beviljat stöd från gottgörelsebeloppet, stryks.

Föremålet för de stöd som NTM-centralerna och Business Finland beviljar är i princip ett annat än den gottgörelse för kostnader som nu föreslås. Till den del den gottgörelse som avses i den föreslagna lagen faktiskt överlappar andra stöd, i synnerhet stöd som NTM-centralerna och Business Finland beviljar eller det allmänna stöd som är under beredning, det så kallade kostnadsstödet, ska samordningen göras i samband med beslut om och utbetalning av dessa stöd. Vid samordningen ska man å ena sidan beakta stödordningarnas olika syften och å andra sidan säkerställa att sådan kumulering av stöd och överkompensation som avses i EU-regleringen inte sker.

12 §. Utlämnande av sekretessbelagda uppgifter mellan myndigheter. Utskottet föreslår att paragrafens 4 punkt ändras så att den överensstämmer med ändringen i 9 § 2 mom.

Paragrafens 7 punkt bör kompletteras för att förtydliga att skatteförvaltningen till utvecklings- och förvaltningscentret kan lämna ut de uppgifter om förplägnadsrörelsen som behövs för beviljande, utbetalning och övervakning av stöd och gottgörelse, trots att den statistikkategori enligt Statistikcentralen som företaget meddelat till skatteförvaltningen gäller ett annat verksamhetsområde. Med stöd av 1 § är det entydigt att exempelvis ett företag vars statistikkategori faller inom turistbranschen likväl har rätt att enligt den föreslagna lagen få stöd och gottgörelse för restaurangverksamhet som har begränsats. En precisering behövs också för den händelse att den statistikkategori som förplägnadsrörelsen meddelat skatteförvaltningen är föråldrad eller har uppgetts i felaktig form.

13 §. Återkrav. Ekonomiutskottet anser det vara viktigt att bestämmelsen om återkrav är tillräckligt täckande och beskriver i vilken utsträckning stöd och gottgörelse kan återkrävas. Utskottet föreslår därför att 1 mom. kompletteras.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Ekonomiutskottets förslag till beslut:

Riksdagen godkänner lagförslaget i proposition RP 67/2020 rd med ändringar. (Utskottets ändringsförslag)

Betänkande EkUB 11/2020 rd

Utskottets ändringsförslag

Lag

om stöd för återanställning och gottgörelse för verksamhetsbegränsningar till förplägnadsföretag

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 kap.

Allmänna bestämmelser

1 §

Tillämpningsområde

Denna lag gäller fysiska och juridiska personer som bedriver förplägnadsrörelse (*förplägnadsföretag*) där verksamheten med stöd av 3 a § 1 mom. i lagen om inkvarterings- och förplägnadsverksamhet (308/2006) temporärt har begränsats (*begränsningsskyldighet*).

2 §

Lagens syfte

Syftet med denna lag är att trygga fortsatta förutsättningar för förplägnadsföretag att utöva verksamhet trots begränsningsskyldigheten.

2 kap.

Stöd för återanställning

3 §

Stöd för återanställning

Stödet för återanställning är avsett för förplägnadsföretag som är underkastade begränsningsskyldighet för återanställning av arbetstagare i syfte att återställa sysselsättningsgraden till den nivå den hade före de undantagsförhållanden som orsakades av coronavirusepidemin.

Stödet beviljas som tillfälligt statligt stöd enligt kommissionens meddelande C(2020) 1863 om en tillfällig ram för statliga stödåtgärder till stöd för ekonomin under det pågående utbrottet av covid-19.

Betänkande EkUB 11/2020 rd

4 §

Förutsättningar för beviljande av stöd och stödets belopp

Stöd för återanställning kan beviljas ett förplägnadsföretag som inte den 31 december 2019 har varit ett sådant företag i svårigheter som avses i artikel 2.18 i kommissionens förordning (EU) nr 651/2014 genom vilken vissa kategorier av stöd förklaras förenliga med den inre marknaden enligt artiklarna 107 och 108 i fördraget.

Beloppet av stöd för återanställning är 1 000 euro för varje arbetstagare till vilken stödmottagaren betalar en lön på minst 2 500 euro för de följande tre månaderna efter den månad då begränsningsskyldigheten upphörde. Stöd kan dock beviljas för högst det antal arbetstagare som motsvarar det sammanlagda lönebelopp som företaget betalat till sina arbetstagare i arbetsavtalsförhållande för februari 2020, dividerat med talet 2 500. Dessutom kan det stöd som avses ovan i detta moment på särskild ansökan beviljas för högst det antal personer som motsvarar det mervärdesskattefria värdet av arbete som utförts med inhyrd arbetskraft eller genom underleverans för februari 2020 dividerat med 4 500, förutsatt att stödmottagaren under de tre månader som följer efter det att begränsningsskyldigheten upphörde betalar ersättning för hyrt arbete eller underleverantörsersättning till ett värde av minst 4 500 euro exklusive mervärdesskatt för varje person eller betalar minst 2 500 euro i lön till varje person. Kvoten av den ovan avsedda beräkningen avrundas till närmaste heltal. Stöd kan beviljas och utbetalas i förskott förutsatt att företaget förbinder sig att betala lön till de arbetstagare eller ersättning för hyrt arbete för de personer som ligger till grund för stödet i enlighet med vad som föreskrivs i detta moment.

Stöd beviljas inte för sådana arbetstagare för vilka förplägnadsföretaget har beviljats annat statligt stöd för de följande tre månaderna efter den månad då begränsningsskyldigheten upphörde eller för en del av den tiden.

Förplägnadsföretaget kan ansöka om stöd för återanställning en gång. Ansökan om stöd ska lämnas in till den behöriga myndigheten senast den 31 oktober 2020. Den behöriga myndigheten ska fatta beslut om beviljande av stöd senast den 31 december 2020.

3 kap.

Gottgörelse för verksamhetsbegränsningar

5 §

Skälig gottgörelse för begränsningsskyldighet

I detta kapitel föreskrivs det om skälig gottgörelse till förplägnadsföretag för betalning av oflexibla direkta kostnader på grund av begränsningsskyldigheten. Gottgörelsen beviljas i form av sådant stöd enligt artikel 107.2 b i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt som syftar till att avhjälpa skador som orsakats av naturkatastrofer eller andra exceptionella händelser.

Betänkande EkUB 11/2020 rd

6 §

Grund för gottgörelse och gottgörelsens maximibelopp

Förplägnadsföretaget beviljas gottgörelse för varje kalenderdag som ingår i den tidsperiod som begränsningsskyldigheten omfattar (*begränsningsdag*).

Som gottgörelse betalas högst 500 000 euro. Om begränsningsskyldigheten fortgår under en kortare tid än två månader, betalas av det ovan nämnda maximibeloppet den andel som motsvarar antalet begränsningsdagar.

Som grund för bestämmande av gottgörelsen används de uppgifter om försäljningen under månaderna april och maj 2019 eller januari och februari 2020 samt april 2020 som ingår i förplägnadsföretagets mervärdesskattedeclarationer. Om företaget inte tillämpar ett förfarande med mervärdesskattedeclaration per månad, ska företaget på annat sätt visa försäljningens omfattning under de månader som nämns i detta moment.

7 §

Beräkning av gottgörelse på grund av begränsning

Den gottgörelse som avses i 5 § beräknas på det sätt som föreskrivs i denna paragraf.

Medelvärdet i euro av försäljningen i januari och februari 2020 är jämförelseobjekt vid beräkningen av gottgörelsen (*jämförelsetal*). Om det medelvärde av försäljningen i januari och februari 2020 som avses ovan i detta moment är lägre än medelvärdet i euro av försäljningen i april och maj 2019, ska det senare medelvärdet betraktas som förplägnadsföretagets jämförelsetal.

Om försäljningen i april 2020 är lägre än det jämförelsetal som avses i 2 mom., har förplägnadsföretaget rätt till gottgörelse. Gottgörelsen ställs i relation till inskränkningen i verksamheten enligt den skillnad som avses i detta moment.

För förplägnadsföretaget fastställs utifrån jämförelsetalet ett belopp i euro (*gottgörelseandel*), som är

- 1) 15 procent av ett jämförelsetal på högst en miljon euro, och
- 2) 5 procent av den del av jämförelsetalet som överstiger en miljon euro.

Gottgörelsen för varje begränsningsdag bestäms enligt följande ordning:

- 1) den skillnad som avses i 3 mom. divideras med jämförelsetalet (*verksamhetens minskningskoefficient*),
- 2) verksamhetens minskningskoefficient multipliceras med den gottgörelseandel som fastställs i enlighet med 4 mom.,
- 3) gottgörelsen för varje begränsningsdag är resultatet enligt 2 punkten dividerat med talet 30, som är det månatliga medeltalet av kalenderdagarna i januari och februari 2020.

I detta moment föreskrivs det om en i den artikel som nämns i 5 § baserad begränsning av maximibeloppet för gottgörelse. Trots vad som föreskrivs ovan i denna paragraf betalas som gottgörelse högst det belopp med vilket resultatet för begränsningstiden underskrider det resultat som motsvarar de månader som utgör grund för jämförelsetalet minskat med försäkringsersättning som erhållits för verksamhetsavbrottet (utfallsbaserad begränsning). Vid fastställandet av det resultat som avses ovan följs i tillämpliga delar statsrådets förordning om uppgifter som ska tas upp i små- och mikroföretags bokslut (1753/2015) och bokföringsförordningen (1339/1997). För att visa att begränsningen realiserats ska behövliga noter fogas till det bokslut som upprättas efter det

Betänkande EkUB 11/2020 rd

att begränsningsskyldigheten upphört. Om begränsningen inte har realiserats, ska förplägnadsföretaget utan onödigt dröjsmål till den behöriga myndigheten återbetala det belopp med vilket gottgörelsen har överskridit begränsningen.

Utöver vad som i 3 kap. 5 § i revisionslagen (1141/2015) föreskrivs ska revisorn i sin revisionsberättelse om det bokslut som avses i 5 mom. lämna uppgift om resultatet för den utfallsbaserade begränsningen. Om ett förplägnadsföretag inte har gjort den återbetalning som avses i 5 mom. till den behöriga myndigheten innan revisionsberättelsen avges, ska revisorn för att möjliggöra återkrav enligt 13 § i denna lag göra en sådan anmärkning som avses i 3 kap. 5 § 5 mom. i revisionslagen om detta samt lämna sin revisionsberättelse till den behöriga myndigheten utan obefogat dröjsmål.

8 §

Ansökan om gottgörelse

Ansökan om gottgörelse ska lämnas in till den behöriga myndigheten senast den 31 augusti 2020.

9 §

Betalning av gottgörelse som masskörning och på ansökan

Gottgörelsen kan genom ett beslut av den behöriga myndigheten verkställas som betalningar i form av datatekniska masskörningar till de företag som senast den första april 2020 har meddelat till Skatteförvaltningen att de hör till förplägnadsföretagen enligt Statistikcentralens statistikkategori. I fråga om företag som inkluderas i en masskörning ska den behöriga myndigheten ha tillgång till de uppgifter som avses i 12 § 1—4 punkten. Också för de förplägnadsföretag vars jämförelsetal bestäms på det sätt som anges i 7 § 2 mom. andra meningen ska den beräkning av gottgörelse som görs för en masskörning utföras enligt första meningen i det nämnda momentet, om inte den behöriga myndigheten bestämmer något annat.

Den behöriga myndigheten kan besluta att betala en eller flera delposter av gottgörelsen för att underlätta förplägnadsföretagens likviditetssituation innan den behöriga myndigheten har tillgång till uppgifterna om försäljningen enligt mervärdesskattedeklarationen för april 2020. Som delpost betalas högst ett belopp som motsvarar en månads gottgörelse. Den utbetalda delposten dras av från den slutliga utbetalningen av gottgörelsen.

Till förplägnadsföretag som har rätt till gottgörelse men inte uppfyller villkoren enligt 1 mom. för att ingå i en masskörning betalas gottgörelsen och en eventuell delpost av den behöriga myndigheten på ansökan av företaget. Ett sådant företag ska i sin ansökan lämna de uppgifter som är nödvändiga för att fatta beslutet om gottgörelse och betalningen av den.

Vad som föreskrivs i 3 mom. gäller också företag som hör till förplägnadsföretag som omfattas av denna lags tillämpningsområde trots att företaget har meddelat Skatteförvaltningen någon annan näringsgrensgrupp.

~~Trots vad som föreskrivs ovan i denna paragraf ska den behöriga myndigheten i fråga om ett förplägnadsföretag som på basis av coronavirusepidemin hos staten har ansökt om något annat än ett i 3 § avsett stöd dra av gottgörelsen från stödet till behövliga delar samt sköta utbetalningen på ansökan av företaget.~~

Betänkande EkUB 11/2020 rd

~~Beloppet av övriga beviljade stöd som avses i 5 mom. dras av från det slutliga beloppet av gottgörelsen.~~

4 kap.

Särskilda bestämmelser

10 §

Konkurs

Ett förplägnadsföretag som försatts i konkurs har inte rätt till stöd enligt 3 § eller till gottgörelse enligt 5 §.

11 §

Ändringssökande

I fråga om beslut som fattats med stöd av denna lag får omprövning begäras. Bestämmelser om begäran om omprövning finns i förvaltningslagen (434/2003).

Bestämmelser om sökande av ändring i förvaltningsdomstol finns i lagen om rättegång i förvaltningsärenden (808/2019).

12 §

Utlämnande av sekretessbelagda uppgifter mellan myndigheter

Skatteförvaltningen får trots sekretessbestämmelserna till den behöriga myndigheten lämna ut följande uppgifter om företag som har meddelat Skatteförvaltningen att företaget hör till Statistikcentralens statistikkategori förplägnadsföretag:

- 1) namn och adressuppgifter,
- 2) företags- och organisationsnummer,
- 3) det kontonummer som Skatteförvaltningen känner till,
- 4) den försäljning som företaget meddelat för mervärdesbeskattningen för april och maj 2019 samt för januari, februari och april 2020,
- 5) Skatteförvaltningens uppgifter om de löner som företaget betalat för beräkning av maximitbeloppet av det stöd som avses i 3 §,
- 6) Skatteförvaltningens uppgifter om företagets arbetstagare och de löner som betalats till arbetstagarna under de tre månader som följer efter den månad då begränsningsskyldigheten upphörde, samt
- 7) andra uppgifter som är nödvändiga för beviljande, utbetalning och övervakning av stöd enligt 3 § och gottgörelse enligt 5 § också i fråga om andra företag än sådana som avses ovan i detta moment, om denna lag med stöd av 1 § tillämpas på dem.

Betänkande EkUB 11/2020 rd

13 §

Återkrav

Om sådant stöd som avses i 3 § eller sådan gottgörelse som avses i 5 § har betalats på basis av felaktiga uppgifter som förplägnadsföretaget lämnat, återkrävs det grundlösa beloppet. **Också det belopp med vilket gottgörelsen överskrider den utfallsbaserade begränsning som avses i 7 § 5 mom. ska återkrävas, om förplägnadsföretaget inte har återbetalat det överskridande beloppet på det sätt som föreskrivs i det nämnda momentet.**

Vad som föreskrivs i 1 mom. gäller också en förplägnadsföretagare som fått stöd och som inte på det sätt som avses i 4 § 2 mom. återanställer det antal arbetstagare som ligger till grund för stödbeslutet.

Ett förplägnadsföretag ska från och med den dag då stödet eller gottgörelsen betalades ut, på det belopp som återkrävs, betala en årlig ränta enligt 3 § 2 mom. i räntelagen (633/1982) ökad med tre procentenheter, om grunden för återkravet är felaktiga eller bristfälliga uppgifter som lämnats av företaget uppsåtligen eller av grov oaktsamhet eller om förplägnadsföretaget inte på det sätt som avses i 20 § i statsunderstödslagen (2001/688) har återbetalat stöd som betalats utan grund.

Om det återkrävda beloppet inte betalas senast på den förfallodag som den behöriga myndigheten bestämt, ska det på beloppet betalas en årlig dröjsmålsränta enligt den räntesats som avses i 4 § 1 mom. i räntelagen.

Den behöriga myndigheten får besluta att helt eller delvis avstå från återkrav, om detta ska anses skäligt med hänsyn till företagets ekonomiska ställning och förhållanden, det förfarande som ligger till grund för återkravet eller förändringar i förhållandena.

Den behöriga myndigheten ska fatta beslut om återkrav utan dröjsmål och av särskilda skäl inom två kalenderår från det att den behöriga myndigheten har fått kännedom om en sådan omsändighet med stöd av vilken betalningen av stödet eller gottgörelsen kan upphöra eller stödet eller gottgörelsen återkrävas.

Åtgärder för återkrav får inte längre vidtas när tio år har förflutit från det att stödet eller gottgörelsen betalades ut.

14 §

Begränsning av utbetalning av medel på basis av stödets och gottgörelsens belopp

Om inte företaget återbetalar det stöd enligt 3 § eller den gottgörelse enligt 5 § som företaget har fått till staten innan det bokslut som upprättas efter det att begränsningsskyldigheten upphört har fastställts, tillämpas på gottgörelsen vad som i 5 kap. 8 § 2 mom. i bokföringslagen (1336/1997) föreskrivs om aktiverade utvecklingsutgifter.

15 §

Tillämpning av statsunderstödslagen

På stöd som avses i 3 § och på gottgörelse som avses i 5 § tillämpas vad som föreskrivs i 9, 10 och 14—20 § i statsunderstödslagen.

Betänkande EkUB 11/2020 rd

16 §

Behörig myndighet

Närings-, trafik- och miljöcentralernas samt arbets- och näringsbyråernas utvecklings- och förvaltningscenter är behörig myndighet enligt denna lag. Utvecklings- och förvaltningscentret beviljar och betalar på basis av ansökan det stöd som avses i 3 § och den gottgörelse som avses i 5 §. Trots vad som föreskrivs ovan i denna paragraf beslutar arbets- och näringsministeriet om beviljande och betalning av gottgörelser som enligt 9 § 1 mom. betalas i form av masskörning. Utvecklings- och förvaltningscentret svarar för återkrav av stöd enligt 3 § och gottgörelser enligt 5 § på det sätt som föreskrivs i 13 §.

17 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft vid en tidpunkt som föreskrivs genom förordning av statsrådet.

Helsingfors 20.5.2020

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Juhana Vartiainen saml
vice ordförande Arto Pirttilahti cent
medlem Atte Harjanne gröna
medlem Mari Holopainen gröna
medlem Hannu Hoskonen cent
medlem Eeva Kalli cent
medlem Pia Kauma saml
medlem Riitta Mäkinen sd
medlem Minna Reijonen saf
medlem Janne Sankelo saml
medlem Joakim Strand sv
medlem Hussein al-Taee sd
medlem Veikko Vallin saf
medlem Tuula Väättäinen sd
medlem Johannes Yrttiaho vänst
ersättare Leena Meri saf
ersättare Kai Mykkänen saml.

Sekreterare var

utskottsråd Teija Miller.

Betänkande EkUB 11/2020 rd Reservation

RESERVATION 1

Motivering

Samlingspartiet är tillfreds med att ekonomiutskottet i sitt betänkande rättade till flera av de brister som ingick i propositionen. Betänkandet rättar på det sätt som Samlingspartiet föreslår propositionen i synnerhet till den del att lönerna för dem som arbetar i restauranger via bemanningsföretag, på det sätt som föreslås i betänkandet ska när stödet beräknas. Regeringen hade för avsikt att till denna del inte stödja den delen av arbetskraften och de restauranger som anlitar den i synnerhet för säsongarbete.

Betänkandet föreslår också att referensperioden för kostnadsgottgörelsen ändras på så sätt att den bättre beaktar situationen för säsongrestauranger och restauranger som inlett sin verksamhet efter april 2019. Betänkandet föreslår förbättringar i stödet också såtillvida att exempelvis de stöd som Business Finland beviljar restaurangbranschen inte automatiskt minskar de stöd som beviljas genom propositionen.

Det kvarstår dock flera betydande brister i propositionen. Därför kan Samlingspartiet inte som sådant tillstyrka betänkandet utan lämnar en reservation.

Skälig kostnadsgottgörelse

Regeringspartierna har majoritet i ekonomiutskottet, och den majoriteten understöder i sitt betänkande en beräkningsmodell där 15 procent ska betalas som skälig gottgörelse i förhållande till jämförelsetalen. Statistiskt sett anses detta motsvara ungefär hälften av restaurangernas oflexibla löpande kostnader.

Utifrån vad utfrågade sakkunniga sagt anser Samlingspartiet att gottgörelsen är otillräcklig i förhållande till de faktiska kostnaderna, nedstängningen och situationen inom restaurangbranschen på grund av dessa. Kompensationen borde vara större, dvs. 25-30 procent av de oflexibla kostnaderna.

Ekonomiutskottet beaktar inte heller grundlagsutskottets utlåtande (GrUU 13/2020 rd) i tillräcklig utsträckning i sitt betänkande. Grundlagsutskottet konstaterar att den modell och det belopp för gottgörelse av förluster i förplägnadsföretag som regeringen föreslår inte är ett alternativ till en positiv tolkning med avseende på de grundläggande fri- och rättigheterna:

Men med tanke på näringsfriheten och egendomsskyddet hade det varit mer motiverat att sikta på en mer heltäckande gottgörelse som bättre beaktar förlusterna och kostnaderna till följd av begränsningarna i stället för den föreslagna särskilda typen av skälig gottgörelse, som har relativt snäv räckvidd.

Det begränsade kompensationssystemet i propositionen innebär att restaurangföretagen inte kompenseras för en betydande del av de direkta förlusterna till följd av nedläggningen av affärsverksamheten. Den föreslagna gottgörelsen på 15 procent motsvarar i genomsnitt ungefär hälften

Betänkande EkUB 11/2020 rd Reservation

av de oflexibla kostnaderna i restaurangerna. Utöver de oflexibla kostnaderna har även sådana flexibla kostnader förblivit en förlust om restaurangföretagen inte har kunnat anpassa på grund av att de plötsligt tvingats stänga. Den föreslagna gottgörelsen på 15 procent kan således inte anses skäligen.

Det begränsade kompensationsystemet i propositionen ger ett svagare skydd för näringsfriheten och egendomen för juridiskt sett större restaurangföretag utan tillräckliga grunder. Den föreslagna gottgörelsen sjunker från 15 till 5 procent vid en omsättning på en miljon euro. Gottgörelsen är högst 500 000 euro. Att det sker en sådan nedskärning motiveras summariskt med skalfördelar för stora restaurangföretagens del. Det framgick när sakkunniga utfrågades att varken sådana skalfördelar eller de stora företagens förhandlingskraft i själva verket finns inom restaurangbranschen annat än i liten utsträckning och främst när det gäller att få finansiering. När affärsverksamhetens växer minskar de fasta kostnaderna per enhet inte nämnvärt. Omsättningen beror inom den branschen på antalet verksamhetsställen, medan intäktsekvationen för restaurangföretag av olika storlek är densamma.

Nedskärningen i systemet försätter företagen i branschen i ojämlig ställning redan utifrån bolagsform: Samma ägares förplägnadsrörelser får ett större kompensationsstöd, om verksamheten har delats upp i flera separata bolag jämfört med en situation där verksamheten har koncentrerats till ett enda bolag. Det kompensationsystem som regeringen föreslår är således godtyckligt.

Det icke-linjära och delvis godtyckliga kompensationsystemet står också i strid med principen om konkurrensneutralitet och kan snedvrیدا konkurrensen inom branschen på ett oacceptabelt sätt. Professor Kuoppamäki säger följande i sitt yttrande:

I fråga om den kompensation som betalas måste det säkerställas att stödet behandlar företag av olika storlek på ett rättvist och konkurrensneutralt sätt. Om stödbeloppet och stödvillkoren varierar stort beroende på företagets storlek, kan detta medföra problem med konkurrensneutraliteten.

Stödet för återanställning

Genom stödet för återanställning (4 §) främjas förplägnadsrörelsens förmåga att anställa personal när verksamheten inleds efter begränsningstiden. Stödet är 1 000 euro för varje anställd till vilka företaget betalar en lön på minst 2 500 euro för de följande tre månaderna efter den månad då begränsningsskyldigheten upphörde. Regeringsmajoriteten i utskottet ansåg det motiverat att den tidsperiod som fastställts som grund för stödet för återanställning är tre månader i enlighet med propositionen efter det att begränsningsåtgärderna har avslutats. Eftersom begränsningsåtgärderna inom förplägnadsbranschen dock delvis fortsätter också under tiden den 1 juni–30 oktober 2020, förverkligas sektorns möjlighet att inleda verksamheten fullt ut inte genast i början av juni utan stegvis under sommaren. Således får branschen möjlighet att rekrytera bara stegvis i början av juni. Därför anser Samlingspartiet det motiverat att göra modellen med stöd för återanställning flexibel och därför ändra den fastställda perioden från tre till fem månader. Samlingspartiet anser att det är viktigt att stödja sysselsättningen och upplever inte att det har beaktats tillräckligt i den stödmodell som regeringspartierna understöder.

Betänkande EkUB 11/2020 rd
Reservation

Försäljning av alkohol för medtagning och momssänkning

Samlingspartiet anser att det för att restaurangföretagen ska kunna bedriva lönsam verksamhet i samband med specialstödet också borde ha lagts fram förslag som främjar restaurangernas möjligheter att återvända till lönsam affärsverksamhet som står på egna ben under andra halvåret, även om restaurangernas verksamhet åtminstone delvis kommer att vara begränsad och det är osäkert om kunderna återvänder. Restaurangverksamhet kommer att kunna bedrivas från ingången av juni, men med klart sämre lönsamhetsförutsättningar än vanligt.

Samlingspartiet föreslår i likhet med många branschaktörer att det under undantagsregleringen ska vara möjligt att sälja alkoholdrycker från restauranger för medtagning. Samlingspartiet föreslår också att den mervärdesskatt som hänför sig till restaurangverksamhet ska lindras temporärt.

Förslag

Vi föreslår

att riksdagen godkänner ett uttalande (**Reservationens förslag till uttalande**).

Reservationens förslag till uttalande:

Riksdagen förutsätter att regeringen säkerställer en skälig och rättvis nivå på stödet och gör behövliga justeringar i det samt utan dröjsmål förelägger riksdagen förslag som gör det möjligt för restauranger att sälja alkoholdrycker för medtagning samt temporärt sänker den mervärdesskatt som hänför sig till restaurangverksamheten.

Helsingfors 20.5.2020

Juhana Vartiainen saml
Pia Kauma saml
Janne Sankelo saml
Kai Mykkänen saml

Betänkande EkUB 11/2020 rd Reservation

RESERVATION 2

Motivering

Av alla branscher är restaurang- och inkvarteringsbranschen sannolikt värst drabbad av epidemin i ekonomiskt hänseende. De begränsningar som regeringen har fastställt avvecklas gradvis, och man kan förvänta sig att konsumenternas beteende till en början är försiktigt på grund av hälsoskäl och lägre inkomster. Av detta följer att efterfrågan inom sektorn knappast kommer att återhämta sig omedelbart, samtidigt som kortare öppettider, större krav på avstånd mellan kunder och högre hygienstandarder också minskar utbudet, som dock måste produceras till samma kostnad.

Restaurangbranschen är en viktig sysselsättare direkt och indirekt och graden av inhemskt ursprung är hög. Samtidigt finns det inga nämnvärda buffertar eller möjligheter att hålla paus i verksamheten inom branschen. De förluster som beror på regeringens i sig motiverade begränsningsåtgärder måste i skälig utsträckning ersättas restaurangerna. Det är inte fråga om valfritt stöd, utan om nödvändiga ersättningar.

Dessutom finns det med beaktande av branschens spridningseffekter och de kommande svåra tiderna också skäl att stödja i synnerhet den sysselsättande affärsverksamheten under den tid som de kommande begränsningsåtgärderna gradvis avvecklas. I dessa stödåtgärder ska sysselsättningssättet inte inverka på stödåtgärderna. Enligt Sannfinländarna är både användning av personalserviceföretagens arbetskraft och anställning av arbetstagare likvärdigt arbete för både upphovsmannen och restaurangen.

Det kan anses att 15 procent av den förlorade omsättningen under normal verksamhetstid är en tillräcklig ersättning, men det är sannolikt att även kostnadsstrukturen i och med epidemin har stött på störningar t.ex. i form av ökade utgifter av engångsnatur. Sannfinländarna betraktar 20 procent som en mer motiverad ersättningsprocent.

Det är oskäligt att företagets struktur eller storlek ska inverka på hur ersättningen bestäms. Ersättningarna ska bestämmas jämlikt och endast på basis av förlusterna. Därför ska maximibeloppet på 500 000 euro för ersättningarna slopas.

De ersättningsåtgärder som föreslås gäller endast företag som varit föremål för begränsningsåtgärder och inte t.ex. personalrestauranger, trots att också deras affärsverksamhet har lidit hårt. Sannfinländarna anser att man utan dröjsmål måste börja bereda ett stödprogram för de förplägnadsrörelser som inte omfattas av begränsningarna och därmed av ersättningarna. Stödprogrammet kan i stor utsträckning basera sig på den proposition som nu behandlas.

På ett allmänt plan bör skattesystemet inte användas som ett verktyg för stimulansåtgärderna. Situationen är dock exceptionell. Det verkar som om turistbranschen inom en nära framtid kommer att förlora ett stort antal utländska kunder på grund av reserestriktioner. Efterfrågan måste alltså höjas med hjälp av den inhemska turismen. Tillfällig användning av lägre mervärdesskattesatser ökar i inledningsskedet tjänsteproducenternas täckning och märks i slutändan i form av lägre priser, vilket ökar efterfrågan. Slutligen kan Finland också vara en vinnare när det gäller turism från

Betänkande EkUB 11/2020 rd
Reservation

utlandet, på grund av det naturliga sociala avståndet och den låga befolkningstätheten. Restaurang- och inkvarteringsbranschen behöver bara få lite extra hjälp under en tid.

Förslaget

Vi föreslår

att riksdagen godkänner lagförslaget enligt betänkandet, men 6 och 7 § med ändringar (Reservationens ändringsförslag),

och att två uttalanden godkänns. (Reservationens förslag till uttalanden)

Reservationens ändringsförslag

6 §

Grund för gottgörelse och gottgörelsens maximibelopp

- (1 mom. som i EkUB)
 - (2 mom. stryks.)
 - (3 mom. som i EkUB).
-

7 §

Beräkning av gottgörelse på grund av begränsning

(1, 2 och 3 mom. som i EkUB)
För förplägnadsföretaget fastställs utifrån jämförelsetalet ett belopp i euro (gottgörelseandel), som är

1) 20 procent av jämförelsetalet. ~~och 2) 5 procent av den del av jämförelsetalet som överstiger en miljon euro.~~

Gottgörelsen för varje begränsningsdag bestäms enligt följande ordning:

1) den skillnad som avses i 3 mom. divideras med jämförelsetalet (verksamhetens minskningskoefficient),

2) verksamhetens minskningskoefficient multipliceras med den gottgörelseandel som fastställts i enlighet med 4 mom.,

3) gottgörelsen för varje begränsningsdag är resultatet enligt 2 punkten dividerat med talet 30, som är det månatliga medeltalet av kalenderdagarna i januari och februari 2020.

(5 och 6 mom. som i EkUB)

Betänkande EkUB 11/2020 rd
Reservation

Reservationens förslag till uttalande 1

Riksdagen förutsätter att regeringen utan dröjsmål bereder en stödordning för de förplägnadsrörelser som faller utanför ersättningsmodellen, eller att regeringen särskilt beaktar dessa företag vid beredningen av det allmänna stödet.

Reservationens förslag till uttalande 2

Riksdagen förutsätter att regeringen utreder införandet av en lägre momsskattesats särskilt för restaurang- och turistbranschen under en bestämd tid av ett år.

Helsingfors 20.5.2020

Veikko Vallin saf
Minna Reijonen saf
Leena Meri saf